

УДК 330.341.1(477)

Слава С. С.
Берча О. М.

Ужгородський національний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У статті проаналізовано динаміку інноваційної діяльності в Україні за останні роки, яка має виключну значущість для розвитку економіки, а також зроблено її порівняння з попередніми періодами. Виявлено тенденції інноваційної активності в умовах економічної кризи, зокрема те, що кількість інноваційних підприємств за цей період зросла, а обсяги інноваційної продукції знизилися поряд із зменшенням обсягів наукової та науково-технічної діяльності та її фінансування. На основі здійсненого аналізу зроблено висновок про фактичний, хоча і не обов'язково фізичний, «перелив» кадрів з науковими ступенями з наукової сфери в освіту, що, переважно зумовлено причинами скорочення фінансування наукової діяльності. Такий стан не призвів до підвищення конкурентоспроможності економіки, тому потрібно шукати подальші шляхи посилення інтеграційних механізмів освіти, науки та економіки з метою отримання синергетичного впливу та формування продуктивної ролі знань в економічній діяльності.

Ключові слова: науково-технічна діяльність, наукові кадри, інноваційна діяльність, інноваційна продукція.

Постановка проблеми. Цивілізованим світовим співтовариством моделлю розвитку економіки сучасної епохи визнається інноваційна модель. Для досягнення соціально-економічного ефекту пріоритетним вважається використання та комерціалізація таких продуктів інтелектуальної праці, як знання, науково-технічні розробки, наукоємні технології тощо. На підтвердження, наприклад, зазначимо, що у 2014 році запущена 8-ма Рамочна програма ЄС по розвитку наукових досліджень і інновацій на період 2014-2020 роки: Горизонт 2020 [7]. Ця програма передбачає залучення інвестицій в дослідження і інновації в розмірі 80 000 млн євро та спрямована на перетворення наукових відкриттів в інноваційні товари і послуги, які б забезпечили можливості для бізнесу та покращили життя людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам та перспективам інноваційної діяльності в Україні приділяли значну увагу широке коло вітчизняних вчених, що підтверджує важливість дослідження. Даній тематиці присвячені праці таких вчених, як: Амоша О. І., Гриньова В. М., Козирева О. В., Ілляшенко С. М., Федуллова Л. І., Геєць В. М., Білецькич С. В., Швиданенко Г. О., Бажал Ю. М. та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те, що питання підвищення результативності інноваційної діяльності та поступового переходу до інноваційної моделі розвитку знаходяться постійно в полі зору науковців, практиків та політиків (ще у 1991 році прийнятий Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність»), але реальна реалізація закріпленого законодавчо інноваційного курсу розвитку до цього часу не стала однією з головних ознак національної економіки. Оцінка динаміки інноваційної діяльності в останні роки, виявлення відповідних взаємозв'язків та пошуку можливостей розвитку інноваційного потенціалу в Україні.

Мета статті. Дана праця спрямована на дослідження стану та тенденцій інноваційної діяльності в останні роки, виявлення відповідних взаємозв'язків та пошуку можливостей розвитку інноваційного потенціалу в Україні.

Методологія дослідження сформована на основі оцінки статистичних тенденцій та виявлення взаємозв'язку з основними показниками економічної діяльності України. Вона охоплювала такі

методи, як оцінка динамічних рядів, порівняльний, структурний та графічний.

Виклад основного матеріалу. Згідно з законодавством [5], «одним із основних важелів здійснення державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування. Держава забезпечує бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності (крім видатків на оборону) у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України».

Як видно на рис. 1, реальна величина фінансування наукової та науково-технічної діяльності (R&D) навіть з усіх джерел ніколи не відповідала згаданій нормі, з 2006 року вона складала менше 1% ВВП і надалі спостерігається зменшення цього показника.

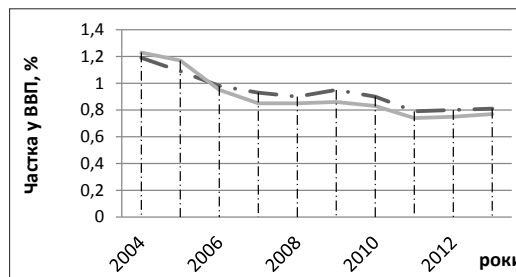

Рис. 1. Динаміка фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт та обсягу їх виконання в Україні, 2004-2013 рр.

Джерело: побудовано на основі [6]

При цьому кошти державного бюджету жодного разу не досягали і половини загального обсягу фінансування (рис. 2). У 2013 році вони склали 0,33% ВВП, тобто в 5 раз менше законодавчо закріпленої норми.

За період 2005-2013 рр. абсолютні значення показників загального фінансування науки збільшилися більше, ніж у 2 рази (з 5160,4 млн грн до 11161,1 млн грн), однак з врахуванням інфляції цей показник зменшився на 4,1%, що підтверджує вкрай негативні тенденції інноваційних процесів в економіці. Зазначимо, що з 2011 року порівняння фінансових показників державними органами статистики здійснюється з урахуванням індексу – дефлятора наукової продукції. Загальна сума фінансування витрат на виконання R&D з врахуванням згаданого індексу в порівнянні з попереднім роком зменшилася на 3,9% у 2011 та на 0,6% у 2012 роках [6].

Протягом усього розглядуваного періоду фінансування наукової діяльності є високо залежним від державних коштів (рис. 2). Тому недофінансування з боку держави та поряд з цим скорочення обсягів інвестування в науку з інших джерел унеможливило інноваційний розвиток економіки.

Фінансування науки вважається однією із головних передумов побудови конкурентоспроможної економіки, що базується на знаннях [3]. Тому, відповідно до прийнятої у 2010 році стратегії «Європа 2020», однією із п'яти ключових задач є доведення серед країн ЄС частки витрат на виконання R&D до розміру 3% валового внутрішнього продукту.

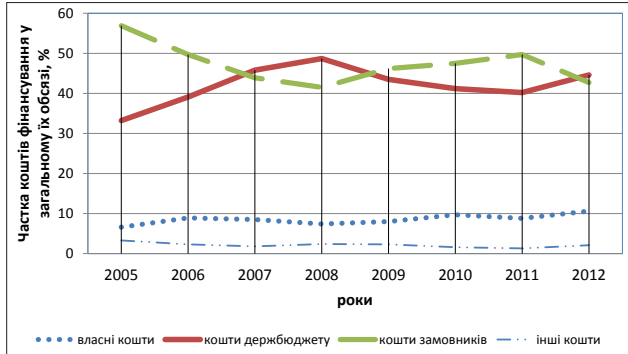

Рис. 2. Порівняльна динаміка витрат за основними джерелами фінансування наукової діяльності в Україні, 2005-2012 рр.

Джерело: побудовано на основі [6]

Досягти вищезгаданого 3% рівня у 2012 році (як і у попередніх періодах) вдалося лише Фінляндії (3,55%) та Швеції (3,41%), середня ж його величина в країнах ЄС-28 склала 2,06%, що є нижчим, ніж у Японії у 2010 році та Сполучених Штатах у 2011 році – 3,25% та 2,67% відповідно. Більше половини (54,9%) від загальних витрат на виконання R&D в 2011 році в країнах ЄС-28 було профінансовано підприємствами, фінансування уряду становило трохи більше однієї третьої (33,4%), а ще 9,2% – іноземними фондами. Зазначимо, що країни з високим рівнем витрат на R&D у ВВП, як правило, мають відносно високу частку фінансування цих витрат бізнесом і, навпаки, у країнах з більш низьким рівнем витрат на R&D у ВВП значною є частка коштів державного сектору (табл. 1) [8].

Недофінансування вітчизняної науки призвело до негативних змін кадрового потенціалу. Кіль-

кість організацій, що виконують наукові дослідження і розробки за період 1991-2013 рр. зменшилася на 15% та склала 1143 одиниць. Як видно на рис. 3, за цей же період чисельність працівників цих організацій – виконавців наукових та науково-технічних робіт зменшилася у 3,8 рази.

При суттєвому скороченні за аналізований період в наукових організаціях загальної кількості виконавців досліджень, з 1995 по 2013 роки кількість кандидатів наук теж зменшилася (на 31%), але докторів наук навіть трохи зросла (на 10%). У той же час у 2013 році у порівнянні з 1995 роком чисельність докторів наук, які працюють у різних сферах економіки України, зросла на 69%, кандидатів наук – на 56%. Таке, на нашу думку, зростання формального показника якісного складу наукових кадрів країни мало б забезпечити інноваційні зрушення в економіці, чого, на жаль, не відбулося.

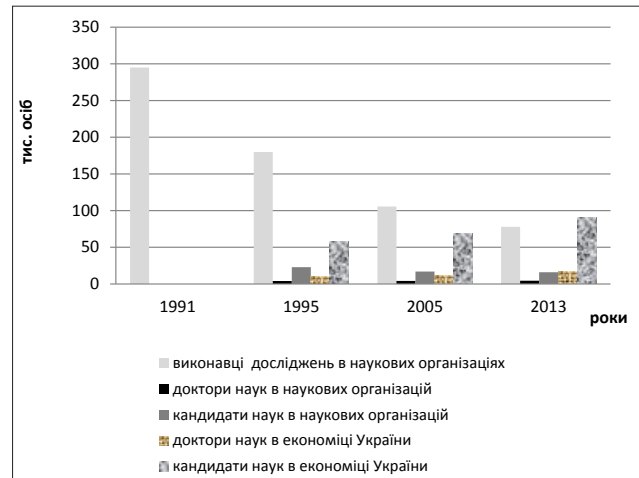

Рис. 3. Кадровий науковий потенціал України, вибірково з 1991 по 2013 роки

Джерело: побудовано на основі [6]

Інформація таблиці 2 свідчить про те, що частка працівників з науковим ступенем, що зайняті у науці, за більше ніж за 15 років зменшилася у два рази, разом з тим в освіті вона зросла майже на чверть, інших галузях економіки – зросла майже у чотири рази – від близько двох до майже восьми відсотків.

Як зазначалося раніше, протягом останніх років в цілому відбувається зниження частки у ВВП витрат на науку, відповідно, також знижується

Таблиця 1

Фінансування витрат на виконання R&D у деяких зарубіжних країнах у 2011 році

	Частка фінансування у ВВП, %	Частка коштів фінансування у загальному їх обсязі за джерелами, %		
		підприємницький сектор	уряд	іноземні фонди
ЄС-28	2,04	54,9	33,4	9,2
Фінляндія	3,80	67,0	25,0	6,5
Швеція	3,39	57,3	27,7	11,1
Данія	2,98	60,3	28,9	7,2
Німеччина	2,89	65,6	29,8	4,2
Угорщина	1,22	47,5	38,1	13,5
Польща	0,76	28,1	55,8	13,4
Словаччина	0,68	33,9	49,8	14,2
Румунія	0,50	37,4	49,1	12,1
Японія	3,25	75,9	17,2	0,4
США	2,67	60,0	33,4	-

Сформовано та розраховано на основі [8], дані за 2010 рік

Таблиця 2
Динаміка розподілу частки докторів та кандидатів в Україні за видами діяльності, вибірково з 1995 по 2012 рр.

Роки	Частка у загальній чисельності докторів та кандидатів в Україні		
	наукової сфери	освіти	інших галузей економіки
1995	0,400778	0,5814098	0,017812
2006	0,252426	0,6564037	0,09117
2012	0,196818	0,7251686	0,078013
Коефіцієнт зміни 1995-2012 рр.	2,036285	0,8017582	0,228325
Коефіцієнт зміни 2006-2012 рр.	1,282537	0,9051739	1,168645

Джерело: розраховано на основі [6]

частка обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт. Частка виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП у 1996 році складала 1,36%, у 2013 році – тільки 0,81%. Темпи спаду фінансування науки є вищими і починаючи з 2006 року, як видно на рис. 1, частка обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП перевищує відповідний показник витрат на виконання таких робіт.

Спадні тенденції пояснюються також і тим, що відбувається зниження фінансування капітальних витрат у науці, які були частиною статистичного обліку фінансування наукової діяльності. Зокрема, це може бути причиною неприродного співвідношення обсягів робіт та їх фінансування у 2004-2005 рр. З іншого боку, підвищилася частка виконання наукових робіт на безоплатній основі, і, оскільки вони не обліковують витрати й виконувани обсяги робіт, то не можуть впливати на співвідношення часток, але у цілому можуть знижувати їх показники і впливати на формування спадної динаміки.

Слід відмітити, що за період 1996-2013 роки змінилася структура обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт. Відбувається скорочення частки науково-технічних розробок та прикладних досліджень поряд із збільшенням частки науково-технічних послуг та фундаментальних досліджень. Все ж найбільшу частку протягом усього періоду становлять науково-технічні розробки (близько 50%), які, як правило, відповідають на запити комерційних потреб, та спрямовані на безпосереднє впровадження інновацій. Так, у

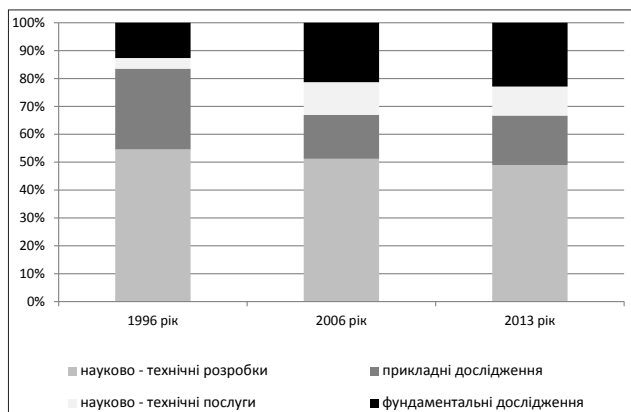

Рис. 4. Структура виконаних наукових та науково-технічних робіт в Україні, вибірково з 1996 по 2013 роки

Джерело: побудовано на основі [6]

1996 році частка фундаментальних досліджень у загальному їх обсязі склала 12,6%, а у 2013 році 22,9%, що більше в 1,8 рази (рис. 4).

Зміна попиту на науку напряму пов'язана із масштабами інноваційної діяльності в промисловості.

За період з 2000-2013 рр. частка кількості підприємств, що займалися інноваціями, незначно коливається. У 2013 році вона склала 16,8%, що менше рівня 2000 року на 1,2%. Всього за 13 років кількість підприємств, що займалися інноваціями, зросла на 10 і склала 1715 одиниць, що свідчить про те, що інновації так і не стали необхідною компонентою функціонування більшості підприємств.

Протягом всього періоду лівова частка коштів фінансування інноваційної діяльності припадає на власні кошти, а найменша її частина – на фінансування з державного бюджету (рис. 5). Звернемо увагу на те (рис. 1 та рис. 5), що частка фінансової підтримки державою інноваційної діяльності промисловості є значно нижчою, ніж наукової.

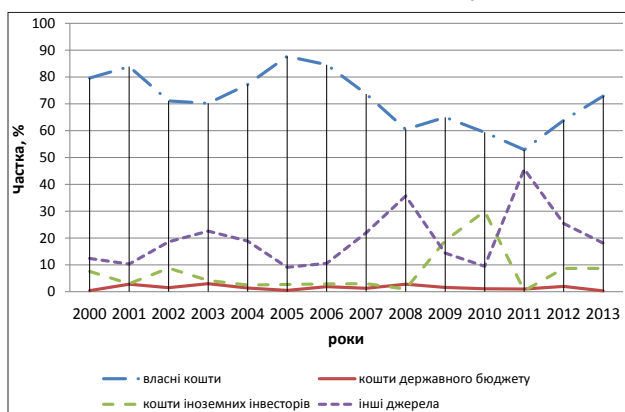

Рис. 5. Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні, 2000-2013 рр.

Джерело: побудовано на основі [6]

У середньому за період частка фінансування інноваційної діяльності за рахунок іноземних інвесторів склала 7,3%, що на 5,8%, або майже в 5 разів більше, ніж за рахунок коштів державного бюджету. Частка коштів вітчизняних інвесторів у фінансуванні витрат на інновації в середньому за період 2005-2013 рр. склала 0,8%, а частка кредитів – 17% [6]. Тобто фінансова підтримка державою інноваційної активності підприємств є мізерною; зацікавленість інноваційною діяльністю в промисловості країни у іноземних інвесторів є вищою, ніж у вітчизняних, на порядок; досить вагомим компонентом фінансування інноваційної діяльності виступало кредитування.

За розглядуваний період абсолютне значення загальної суми витрат на інновації в цілому зросло і досягло максимуму у 2011 році, спостерігаємо спад у порівнянні з попереднім періодом у 2009, 2012 та 2013 роках (рис. 6). Аналогічно поводить себе крива витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення. Інші складові витрат протягом періоду коливаються, та все ж у 2009 році відбувся спад за всіма складовими витрат, що в першу чергу пов'язано із світовою економічною кризою, пік якої припадає на кінець 2008 року. Загальна сума витрат на інновації за 2000-2013 роки з врахуванням офіційних темпів інфляції збільшилася на 49%.

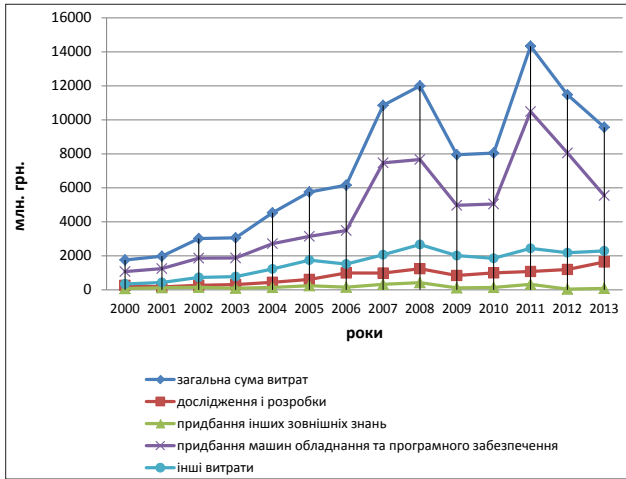

Рис. 6. Витрати інноваційної діяльності за напрямками в Україні, 2000-2013 рр.

Джерело: побудовано на основі [6]

Найбільшу частку протягом усього періоду займали витрати на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, а найменшу – придбання зовнішніх знань (рис. 6, 7). Інноваційна діяльність є багатограним процесом трансформації та використання новітніх ідей і знань. Умовно витрати на придбання та створення нових знань (дослідження та розробки) можемо назвати витратами на «активну» частину інновацій, інші ж витрати – це витрати на їх «пасивну» частину. Частка витрат на дослідження і розробки та на придбання інших зовнішніх знань (на «активну» частину) в загальній сумі витрат інноваційної діяльності коливається і в середньому за період складає всього 13,5%. У 2013 році частка витрат на ці цілі склала 18,0% проти 19,3% у 2000 році. В цілому спостерігається спад даного показника, і рівня 2000 року не було досягнуто протягом усіх наступних років. Така структура витрат є вкрай незадовільною.

Те, що «активна» та «пасивна» частини витрат на інновації протягом тривалого часу майже не змінилися, більш наочно зображено на рис. 7.

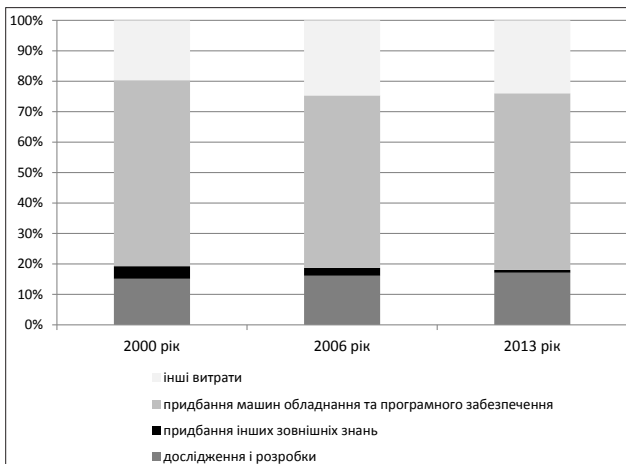

Рис. 7. Структура витрат інноваційної діяльності в Україні, 2000, 2006, 2013 роки

Джерело: побудовано на основі [6]

Зменшується також частка підприємств, що впроваджують інновації (рис. 8). Із загальної кількості інноваційно-активних підприємств у

2013 році 77% займалися впровадженням інновацій. За розглядуваний період частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, скоротилася з 14,8% до 13,6%, тобто на 1,2%.

Рис. 8. Впровадження інновацій в Україні, 2000-2013 рр.

Джерело: побудовано на основі [6]

Найбільший спад припадає на 2005 рік (8,2%), після чого відбувається повільне зростання. Такий показник підприємств, що впроваджують інновації, є майже в 4 рази меншим, ніж в середньому в країнах ЄС. За період 2008-2010 роки в країнах ЄС-27 більше половини (52,9%) підприємств повідомили про інноваційну діяльність, найбільша їх кількість в Німеччині (79,3%), а найменша в Литві (29,9%), Польщі (28,1%) та Болгарії (27,1%).

Частка інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції з 2001 року впала більш ніж наполовину – до 3,3%. У 2013 році в порівнянні з 2005 роком, коли кількість підприємств, що впроваджували інновації, була найменшою, частка обсягу реалізованої інноваційної продукції менша майже в 2 рази, а загальний її обсяг з врахуванням інфляції скоротився на 36%. Якщо порівнювати з середнім показником країн ЄС, то наукоємність промислової продукції менше майже у 8 разів. Частка інноваційної продукції у загальному обсязі в цілому по ЄС-27 склала 25,5%. Скажімо, у Польщі – 33,5%, Словаччині – 34,7%, Угорщині – 43,2%, найменший показник у Італії – 12,1% (відсутні дані по Греції).

Такий низький рівень інноваційної продукції вітчизняної економіки пояснюється у першу чергу перевагою в українській економіці низькотехнологічних галузей виробництва, які за своєю природою не відносяться до наукоємних [1, 3].

З метою визначення рейтингу світових економічних систем з точки зору потенціалу для інноваційної діяльності і її результатів з 2007 року міжнародною школою бізнесу INSEAD започатковано визначення глобального індексу інновацій (GII). У GII-2013 дається оцінка ситуації в 142 економічних системах світу на основі 84 показників. Рейтинг GII 2013 підраховується, виходячи з середньої величини двох субіндексів. Субіндекс інноваційних витрат дозволяє оцінювати елементи національної економіки, в яких втілена діяльність у сфері інновацій, розділені на п'ять основних груп: (1) інститути; (2) людський капітал та дослідження; (3) інфраструктура; (4) розвиненість

ринку і (5) розвиненість бізнесу. Субіндекс інноваційних результатів відображає фактичні результати такої діяльності в розбивці до двох основних груп: (6) результати в галузі знань і технологій та (7) результати в області творчості [9]. Згідно глобального індексу інновацій Україна в цілому за період 2007-2013 рр. піднялася на 4 сходинки і отримала 71 рейтинг.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що обсяг інвестицій в наукову діяльність є надзвичайно низьким та недостатнім для забезпечення розвитку інновацій. Очевидною є динаміка зменшення фінансування науки за всіма джерелами, також воно залишається високозалежним від державних коштів.

На тлі зменшення загальної кількості науковців у разі відбувається збільшення кількості кандидатів та докторів наук, зайнятих в економіці України, при левовій їх частці в освіті. Тільки 19% загальної кількості працівників з вченими званнями задіяні у науковій сфері.

У 2012 році у різних сферах економіки України працювало 103,6 тис. осіб кандидатів та докторів наук. Більшість фахівців вищої кваліфікації працювали у закладах вищої освіти (72,5%), в той час як частка докторів та кандидатів наук, які беруть безпосередню участь у виконанні наукових та науково-технічних робіт, складала 19,7% загальної їхньої кількості. При цьому спостерігається загальне зменшення науковців з 1996 по 2012 рр. – у два рази, у т. ч. кандидатів наук за цей період – у півтора рази при більш-менш стабільній чисельності докторів наук. Феноменальним і науково цікавим фактом є паралельне збільшення чисельності докторів та кандидатів наук в освіті – відповідно у 2,1 та 1,9 рази за цей же період. Очевидно, це не був прямий фізичний перелив людських ресурсів, але частково він теж відбувався. На фоні зменшення обсягів фінансування наукової сфери причини спадної динаміки чисельності науковців, у т. ч. з науковими ступенями, є зрозумілими. Можна стверджувати, що за цей період сфера науки і освіти не стали факторами значимого впливу, порівняно з розвиненими країнами, на конкурентоспроможність економіки, що у свою чергу вимагає переосмислення їх ролі, необхідності формування синергетичного підходу до вирішення проблем розвитку економіки, зокрема через дослідження, що мають пряме продовження у трансфері знань і технологій до підприємств.

Спад частки обсягів фінансування науки у ВВП за останнє десятиріччя у цілому є більшим за спад наукоємності ВВП, що є негативним і говорить про зменшення потенційних можливостей розвитку наукової сфери і її впливу на економіку. В роки економічної кризи спостерігався спад інноваційної активності, як за обсягами науково-технічної діяльності, так і за її фінансуванням, але за останні роки 2011-2013 рр. можна відзначити припинення спаду і певну стабілізацію. Таким чином, можна стверджувати, що в Україні негативні економічні коливання не призводять до підвищення частки дослідницької діяльності поді-

бно до розвинених країн, де вона розглядається як продуктивний фактор, який допомагає подолати кризу.

Збільшення частки фундаментальних досліджень в загальному обсязі виконаних наукових та науково-технічних робіт дає підстави для забезпечення світового рівня в певних напрямках інноваційної діяльності; для інноваційних зрушень в економіці необхідно приділяти не меншу увагу науково-технічним розробкам, які найбільш здатні забезпечувати комерціалізацію наукових результатів.

Найважна тенденція спаду витрат на інновації. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств залишаються власні кошти. Частка коштів фінансування інноваційної діяльності за рахунок іноземних інвесторів є значно більшою, ніж за рахунок вітчизняних або коштів державного бюджету. З огляду на вищесказане, видається доцільним збільшувати диверсифікацію джерел фінансування інноваційної діяльності, перш за все за рахунок різноманітних венчурних фондів.

Найбільша частка витрат інноваційної діяльності припадає на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, а значно менше уваги приділяється фінансуванню витрат на придбання нових знань та на дослідження і розробки. Тому для подальшого інноваційного розвитку необхідно переглянути структуру витрат на інновації з метою збільшення частки її «активної» частини.

Показники частки промислових підприємств, що впроваджували інновації, та питомої ваги реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової є надзвичайно низькими і відрізняються від середніх по ЄС в 4 та 8 разів відповідно. Це свідчить про критичний стан інноваційного розвитку вітчизняної економіки, який не в останню чергу пов'язують із низькотехнологічною галузевою структурою.

У зв'язку з недофінансуванням науки частина працівників переорієнтуються в інші сфери діяльності, частина знайде роботу за кордоном, а ми наввіки втратимо можливість претендувати на звання високонаукової, високотехнологічної держави. Передумовою інноваційного розвитку економіки є цілеспрямована державна політика та створення механізмів її реалізації [2]. Державна інноваційна політика повинна стати предметом окремих майбутніх досліджень авторів, однак вже зараз можна стверджувати, що основним стимулюючим фактором інноваційної діяльності має бути усвідомлення не тільки на всіх гілках влади, сфері бізнесу, але й у суспільстві в цілому, що іншого шляху для достойного майбутнього нашої держави, як інноваційна модель розвитку, не існує.

Україна за глобальним індексом інновацій у 2013 році посіла останнє місце в першій половині серед інших країн. Разом з тим підписання Угоди про асоціацію між Євросоюзом та Україною дає підстави вважати, що з'явилися нові можливості для інноваційного розвитку вітчизняної економіки.

Список літератури:

1. Бажал Ю.М. Розвиток національної інноваційної системи як складової українського інформаційного суспільства / Ю.М. Бажал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/412/1/-Bazhal_Rozvytok_natsionalnoi.pdf.
2. Бондарчук Н. В. Законодавче забезпечення державної політики розвитку інноваційного потенціалу / Н.В. Бондарчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermngmt/2010/147-135-21.pdf.
3. Білецький В.С. Стратегія інноваційного розвитку економіки України / В.С. Білецький [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.experts.in.ua.

4. Денисенко М.П. Стратегія розвитку економіки України: інвестиційно-інноваційний аспект / М.П. Денисенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 р., № 1977-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1977-12.
6. Наукова та інноваційна діяльність. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Сайт Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ec.europa.eu/programmes/horizon2020/.
8. Статистична інформація Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : err.eurostat.ec.europa.eu/.
9. Глобальний інноваційний індекс. Звіти школи бізнесу INSEAD, Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) та Корнельського університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=GII-Home>.

Слава С. С.

Берча О. М.

Ужгородський національний університет

ТЕНДЕНЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА

Резюме

В статье проанализирована динамика инновационной деятельности в Украине за последние годы, которая имеет исключительную значимость для развития экономики, а также сделано ее сравнение с предыдущими периодами. Выявлены тенденции инновационной активности в условиях экономического кризиса, в частности то, что количество инновационных предприятий за этот период выросло, а объемы инновационной продукции снизились наряду с уменьшением объемов научной и научно-технической деятельности и ее финансирования. На основе проведенного анализа сделан вывод о фактическом, хотя и не обязательно физическом, «переливе» кадров с научными степенями из научной сферы в образование, что, в основном обусловлено причинами сокращения финансирования научной деятельности. Такое состояние не привело к повышению конкурентоспособности экономики, поэтому нужно искать дальнейшие пути усиления интеграционных механизмов образования, науки и экономики с целью получения синергетического влияния и формирования продуктивной роли знаний в экономической деятельности.

Ключевые слова: научно-техническая деятельность, научные кадры, инновационная деятельность, инновационная продукция.

Slava S. S.

Bercha O. M.

Uzhgorod National University

THE TENDENCIES OF INNOVATION ACTIVITIES IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC CRISIS

Summary

The recent dynamics of innovation activity in Ukraine, which has exclusive importance for the economy, is analysed in the paper and compared with previous periods. The tendencies of innovative activities in the economic crisis are revealed in particular that the number of innovative enterprises during this period increased and volume of innovative products decreased along with the reduction of scientific and technological activities and funding.. On the basis of the analysis it is concluded that the actual «flow» of the staff with scientific degrees from the scientific field to education happened, mainly due to causes reduction in funding of the research activities. This situation did not lead to increasing of the competitiveness of the economy, so there is a need to look for ways to strengthen the integration mechanisms of research and education in order to obtain the synergistic impact on economic activity.

Key words: scientific-technical activities, brainpower, innovation, innovative products.